

Nieuws uit de Hervormde Gemeente Elspeek

2021 | Week 25

Predikant: ds. M. van Kooten

Nunspeterweg 4

8075 AC Elspeek

Tel. 0577-491206

E-mail: m.vankooten@solcon.nl

Scriba: ouderling J. Fijan

Zichtweg 3

8075 CN Elspeek

Tel. 0577-491098

E-mail: scriba@hervormd-elspeek.nl

IBAN Coll. van Kerkrentmeesters Herv. Gem.:

NL29 RABO 0384 7680 75

IBAN Coll. van Diakenen Herv. Gem.:

NL61 RABO 0347 5000 99

Diensten

D.V. zondag 27 juni 2021

09.30 uur ds. J. Lohuis te Scherpenisse

15.00 uur ds. J. Lohuis

D.V. woensdag 30 juni 2021

15.00 uur ds. M. van Kooten (huwelijksbevestiging)

Collecten

1. Kerk

2. Instandhouding predikantsplaats

3. Stephanos

Van harte aanbevolen

Vrijwillige hulpdienst

De vrijwillige hulpdienst is er voor iedereen in onze kerkelijke gemeente die tijdelijk hulp nodig heeft b.v. door ziekte bij ouderdom of om andere redenen. Heeft u vragen of wilt u gebruik maken van de vrijwillige hulpdienst neem dan contact op met Evelien v.d. Brink 492159 of Gretha van het Goor 491380

Zondagsschool

Beste kinderen van de zondagsschool,

Wat is het lang geleden hè dat we elkaar op de zondagsschool ontmoet hebben?! We hebben jullie gemist! We hopen dat jullie ouders met jullie extra de tijd genomen hebben om bezig te zijn met Gods Woord en om samen te zingen tot Zijn eer!

Hebben jullie de sleutelhanger die jullie eind januari gekregen hebben nog een mooi plekje kunnen geven aan bijv. je schooltas? Voor de oudere kinderen stond erop: 'Uw Woord is een lamp voor mijn voet en een licht op mijn pad.' Voor de jongere kinderen: 'Jezus zegt: Ik ben de goede Herder.'

D.V. 27 juni willen we alleen de kinderen van groep 8 van harte uitnodigen voor het afscheid van de zondagsschool.

Jullie ouders en de andere gezinsleden zijn van harte welkom om hierbij aanwezig te zijn. Ook opa's en oma's zijn welkom. Dit zal plaatsvinden in de kerk van 11.15u tot ongeveer 12.00u.

D.V. na de zomervakantie is het de bedoeling om weer te starten met de zondagsschool. De uitnodiging volgt vanzelf. Juf Eline Bomhof gaat per ingang van de zomervakantie met zwangerschapsverlof. Zij keert daarna helaas niet meer terug als juf van de zondagsschool. Bedankt voor alles juf! We zijn blij en dankbaar dat we al een nieuwe juf hebben gevonden: juf Sarine van den Hoorn- van Engelen. Ook via deze weg van harte welkom!

Hartelijke groet van het team van de zondagsschool

Oproep nieuwe commissieleden ABC Allies Koetsier

Als achterbancomité zijn we op zoek naar nieuwe leden die op een indirecte manier wat voor vluchtelingen willen betekenen. Wilt u een bijdrage leveren in

ons enthousiaste comité of kent u anderen die dat zouden willen, dan horen we dat graag! Er is een vacature voor het secretariële werk en voor hulp en ondersteuning bij verschillende andere taken. Heeft u vragen? Dan kunt u contact op nemen met de voorzitter Chris van der Velden: 0653767873.

Jarige school

Vorige week donderdag en vrijdag herdacht de Boaz Jachinschool het feit dat deze 75 jaar eerder van start ging. Bij de herdenking jongstleden donderdag is mij gevraagd iets te vertellen over de tot stand koming. Omdat het vooral kinderen waren die onder het gehoor zaten kon ik helaas niet al te diep op bepaalde zaken ingaan. Vandaar dat ik dat via de kerkbode doe. Over het onderwijs in Elspeet is alleen iets bekend van de laatste twee eeuwen, met name vanwege de bouw van de 'Oude school' rond 1825. Echter ook voor die tijd was er onderwijs. Meestal ging dat van de kerk in overleg met de burgerlijke gemeente uit. Heel vaak zaten de burgerlijke bewindslieden in de kerkenraad. Op de dorpen vooral was het de koster die naast zijn arbeid in en rond de kerk tevens voorlezer, doodgraver en schoolmeester was. In 1597 was er in Elspeet echter geen koster die lezen en schrijven kon. Vandaar dat op de classisvergadering te Elburg werd besloten om het hof van Gelderland te verzoeken deze te bedanken en er een ander voor in de plaats te stellen. Letterlijk lezen we in de notulen: Het classis zal schrijven an den Hove dat de coesters opten plattenlanden, de niet leesen ofte schrijven kunnen, unde niet bij den Hove thogelaten, dat se mogen afgeschafft werden ende bequamen angeset, als nemptlick tot Elspeet'. Blijkbaar was dit handicap alleen maar van toepassing op ons dorp binnen de classis 'Neder Veluwe' en daarna spoedig verholpen. School en kerk was sedert de reformatie nauw aan elkaar verbonden, terwijl alles voor rekening van de staat kwam als voedsterheer der kerk. Na de komst van Napoleon veranderde dit drastisch met de scheiding van kerk en staat. De geest van de Franse Revolutie won terrein, 'ne Dieu ne Maitre'. Geen God en geen Meester. Omdat in ons dorp vrijwel iedereen kerkelijk was werd bij het aanstellen van schoolmeesters en juffrouwen over het algemeen rekening gehouden met de heersende gewoonte. De burgemeester zorgde dan ook dat er kerkelijk meelevende leerkrachten werden benoemd. Echter er waren ook wel eens missers. De nieuwe school (het huidige Brandpunt) waarvan op 20 mei 1876 J.H. van Marselis Hartsinck, de burgemeester van Ermelo de eerste steen legde kreeg naast bovenmeester Dijkgraaf die tevens brievenbesteller was Liede

Tilanus (1871-1953) als leerkracht. Dat was gedurende het leerjaar 1897-1898. Liede was een overtuigd socialiste en lid van de SDAP, voorloper van de huidige PvdA, Groen Links en SP. Zij was gedurende 1919 tot 1935 gemeenteraadslid namens de SDAP te Amsterdam. Zij was nogal creatief want zij heeft de ambtsketen die thans Femke Halsema draagt destijds ontworpen. Tevens was Liede voortrekker van de latere feministische beweging, die met name zich inzette voor het vrouwenkiesrecht en de emancipatie van vrouwen zodat zij bij gemeentelijke vacatures gelijke kansen kregen met de mannen. Ook haar opvolgster Gijsberta Geertruida Maria Bonting (1873-1944) zal niet het christelijk onderwijs hebben gebracht naar eis van de Schrift. Zij was kunstzinnig en bezocht als eerste vrouwelijke student de Haagse kunstacademie. Later trad ze in het huwelijk met de vrijzinnige ds. M. Hoksbergen die meerdere plaatsen in Noord Holland heeft gediend.

Ds. van Paddenburgh die ruim twintig jaar in Elspeet stond was een alleenstaande man zonder gezin. Het onderwijs zal voor hem niet die prioriteit hebben gehad zoals dat bij zijn opvolger ds. P.J.F. Lamens met diens kinderrijke gezin het geval was. In augustus 1944 deed ds. Lamens intrede in onze gemeente. Niet alleen zijn steeds groter groeiend gezin alleen wekte interesse voor het onderwijs. Voordat hij de theologiestudie aanving had hij op een gereformeerde kweekschool gezeten om vervolgens enige tijd onderwijzer te zijn geweest in de Jordaan te Amsterdam. Vandaar ook dat hij in 1956 behoorde tot het comité van aanbeveling om een kweekschool op te richten voor hervormde onderwijzers en onderwijzeressen op gereformeerde grondslag op de Veluwe. Lamens voelde scherp aan dat op den duur het openbaar onderwijs met de bijbel zoals dat in Elspeet plaatsvond niet meer te handhaven zou zijn. Daarin werd hij bevestigd door de zogenaamde doorbraakgedachte die tijdens de Tweede wereldoorlog ontstaan was. Omdat tijdens de oorlog in het verzet christenen en niet christenen zoals communisten samen optrokken in de strijd tegen onrecht kwam het idee om de zuilen van protestant, rooms, socialist of liberaal omver te halen. De Partij van de Arbeid is daar o.a. het resultaat van. Tal van hervormde predikanten voegden zich daarbij. Voor die doorbraakgedachte was ds. Lamens vuurbang. Oppervlakkige liefdebetoon en oefening in gerechtigheid buiten vereniging met Christus door het ware geloof is een hersenschim. Op 29 juni 1946 (dus heel kort nadat de christelijke school in Elspeet van start was gegaan) schreef hij in het Gereformeerd Weekblad: 'Onze schoolbesturen hebben ernstig

kennis te nemen van de nieuwe koers, die uitgestipeld wordt, ze kunnen niet doen of alles maar langs ons heen gaat, als een druppel over de regenjas. Doch bovenal hebben zij alles te toetsen aan Gods Woord, onder biddend opzien tot Hem, die een jaloersch God is op Zijn eer. Er komen soms sollicitaties binnen van onderwijzers, die zich holderdebolder gestort hebben op de nieuwe beweging en toch voor Gereformeerd willen doorgaan. Zij schrijven gerust, dat zij aanhangers zijn van de doorbraak in de school, van onderwijsvernieuwing in de meest ruime zin. Maar weet ge wat zoo jammer is, dat zulke onderwijzers meestal blijken te zijn pure vijanden van het echte Chr. onderwijs en zelf geen kennis hebben aan de doorbraak des harten. Deze menschen verloochenen het onderwijs in christelijken zin, even goed als de zgn. neutralen, die ook bittere vijanden zijn van het Koningrijk van Christus. De Heere geve de getrouwen in den lande sterk te zijn, sterk in Hem, om te verdedigen met troffel en zwaard, met gebed en worsteling ons Christelijk onderwijs, waarvoor onze grootouders zoo ontzettend veel hebben over gehad. De onderwijzers bekwame Hij, die zegt: Wie wijsheid ontbreekt, dat Hij ze van Mij begeere, die mildelijk geeft en niet verwijt.

En onze ouders, ziet toe! Ziet toe, naar welke school, hetzij lager, middelbaar of wat dan ook, gij uw kinderen stuurt. Doet het niet zonder den Heere, maar draagt uw kinderen en het onderwijzend personeel op aan den troon der genade.'

Omdat zowel openbaar als christelijk onderwijs gelijk gesubsidieerd werden achtte hij de tijd rijp om door te pakken. Hij begreep ook dat het nogal verschil maakt of een school onder de kerkenraad of de gemeenteraad staat. Vandaar dat hij reeds tijdens de Tweede wereldoorlog zich inzette voor een christelijke school. Een juffrouw van de openbare school –die niets van ds. Lamens moeste hebben- deed daar op haar wijze een boekje over open toen ze schreef: 'Tucht onder de leerlingen is behoorlijk achteruit gegaan niet zozeer door oorlog als wel door stelselmatig ondermijning van het openbaar onderwijs te Elspeet door ds.Lamens vanaf het ogenblik van zijn komst 1 aug.1944. Voorbereidend werk voor zijn te stichten christelijke school bestond uit 't verdacht maken van onderwijzend personeel, uit 't beangst maken van de ouders ten opzichte van het zieleheil van hun kinderen, zulks vooral in de zondagse predikatie maar ook in de persoonlijke gesprekken. Na de bevrijding werd dit werk met kracht ter hand genomen zodat op 1 april 1946 de christelijke school geopend kon worden met 181 van de 286 Elspeetse kinderen. Daar de christelijke school in hetzelfde gebouw ondergebracht

werd en ds Lamens geen middel te onwaardig vond om ook de laatste schaapjes uit onze klauwen te redden werd het steeds moeilijke ons prestige te handhaven. Voor een klein geïsoleerd dorp is een predikant niet minder dan de paus; onfeilbaar en de bemiddelaar tussen God en onze ziel. We wagen het derhalve niet ons tegen zijn beleid te verzetten. Dat zou ons de eeuwige zaligheid kunnen kosten.'

De christelijke school kreeg vier lokalen beschikbaar terwijl er ook school werd gehouden in het oefenlokaal van de muziek. Ds. Lamens zorgde voor een aantal schoolbanken die hij middels zijn vader uit Limburg wist te bemachtigen. Vader Joris Lamens was namelijk thuis in de houtbranche als houten carrosseriebouwer terwijl diens broer in de houthandel zat. Omdat de school door de inspectie werd afgekeurd werd in 1954 het huidige schoolgebouw aan de ds.Kalshovenweg betrokken, kort voordat ds.Lamens in datzelfde jaar naar Kamerik vertrok.

Het was de bedoeling van ds.Lamens om een school met de bijbel te stichten voor de gehele gemeente zoals hij dat ook in zijn volgende gemeente realiseerde. Dat bleek echter niet mogelijk gezien het feit dat men binnen de Gereformeerde gemeente wat huiverig was voor de hervormde inbreng daar tot de hervormde kerk ook velen behoren die van de gereformeerde grondslag niet willen weten. Je zou daardoor van de regen in de drup kunnen komen. Eén reformatische school bleek destijds niet haalbaar. En zo is het gebleven tot op de dag van vandaag. Vooruit maar, in het vervolgonderwijs gaat men gezamenlijk naar het Fruytier....

Dat ds. Lamens kennis van zaken had en een vooruitziende blik betreffende de ontwikkelingen binnen het openbaar onderwijs bleek uit het feit dat in die zelfde periode dat hij met christelijk onderwijs startte een hoofdonderwijzer werd benoemd aan de openbare school die lid was van ds SDAP en tevens 'dogmatisch vrijdenker'. Geen wonder dat een jaar later ook de gereformeerde gemeente met toen nog 77 leerlingen een eigen school begon, de huidige 'Eben Haezer'. Een handjevol leerlingen bleef over en het openbaar onderwijs ging ter ziele. Mij is door oudere mensen wel eens met oprechte weemoed verteld dat voor en tijdens de oorlog de jeugd nog gezamenlijk naar school ging. Maar dat de schoolstrijd de saamhorigheid niet ten goede kwam. Daar is voor een gemeenschap als de onze veel voor te zeggen. Echter voor openbaar onderwijs met de bijbel zou geen plaats meer zijn. Neutraal onderwijs bestaat nu eenmaal niet. Terecht verwees ds.Pieters bij de herdenking van 75 jaar Boaz Jachin school er op dat de Heidelberger Catechismus bij

het vijfde gebod spreekt over het onderhouden van de scholen. Dat gaat niet over zondagsschool of theologische faculteit maar eenvoudig een school om te leren lezen om in die weg het woord des Heeren te kunnen lezen en om door het woord zelf gelezen te worden. Dat dient op gereformeerde –dat is bijbelse– grondslag te geschieden, waarbij de Heilige Schrift van kaft tot kaft gezien wordt als het door de Heilige Geest geïnspireerde woord Gods. Anders laten we de bijbel buikspreken en is er ten diepste geen verschil meer met een bijbel of een sprookjesboek. M.a.w. dan halen we uit de Bijbel wat ons past. Van harte wensen we onderwijzend personeel en bestuur Gods zegen toe en doe hen voortdurend voor ogen houden Boaz (in Hem is kracht) en Jachin (Jij zal bevestigen) waarvan het personeel die avond zong:

Boaz Jachin Boaz Jachin
Veelbelovend Woord van God
Zijn belovend spreken
In Woord en zichtbaar teken
In Hem is kracht, Hij zal bevestigen
Boaz Jachin Boaz Jachin
Zuilen voor 't Godsgebouw
Tekenen van Gods liefd' en eeuw'ge trouw.

Bij de diensten

Komende zondag hebben ds.Lohuis en ik geruild, zodat ik weer in mijn vorige gemeente mag voorgaan. De Heere geve rijk gezegende diensten.

Ter overdenking

Zucht iemand: Ik vind zoveel doodsheid in mijn hart, dat ik vrees of ik ooit wel de levendmakende stem van Christus gehoord heb. Ik antwoord: Het is de vrucht van de stem van Christus om aan u te ontdekken dat gij geen leven, geen kracht, geen gerechtigheid noch goedheid in uzelf hebt, maar om u te doen zien, dat, hoewel u in uzelf wettisch en geestelijk dood bent, uw leven nochtans in de Zoon is en dat het in Christus verborgen is in God. Och! zult u zeggen, indien mijn leven daar verborgen was, dan zou alles wel zijn, maar ik kan niet denken dat ik zo dood en levenloos kan zijn en dat mijn leven in Christus verborgen zou zijn. Maar ik vraag u: Kunt u voor God betuigen dat uw leven zo in Christus opgebonden is, en dat u zulk een volstreekte noodzakelijkheid in Christus ziet, dat u noch leven noch sterven kunt zonder Hem? Ziet gij uzelf zo onrechtvaardig en zo schuldig voor God, dat indien u Hem niet bekomt als de Heere uw gerechtigheid, u dan voor eeuwig verloren zijt? Indien dit uw geval is, dan hebt gij gewis in de Heere gerechtigheid en

sterkte en daarom zult gij niet sterven maar leven. De stem van de Engel heeft u levend gemaakt om tot Hem de toevlucht te nemen (Ebenezer Erskine 1680-1754).

de redactie